УДК 639.2:338.43 (477.7)
https://doi.org/10.31548/humanhealth.1.2026.110

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА У СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Максим Анатольович Власенко
здобувач кафедри технології м'ясних, рибних та морепродуктів
https://orcid.org/0009-0008-2971-7909
Наталія Володимирівна Голембовська
К.т.н., доцент кафедри технології м'ясних, рибних та морепродуктів
https://orcid.org/0000-0001-8159-4020
Іван Миколайович Баль
PhD доктор філософії, асистент кафедри аквакультури
https://orcid.org/0009-0007-1608-5263
Руслан Володимирович Кононенко
канд. вет. наук, доцент кафедри аквакультури
https://orcid.org/0000-0002-7818-2583
Сергій Олегович Лебський
PhD доктор філософії кафедри технології м'ясних, рибних та морепродуктів
https://orcid.org/0000-0002-0062-3473
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
3041, Україна, м. Київ, вул. Виставкова, 16

Анотація. Рибне господарство є важливою складовою продовольчої безпеки та економічного розвитку як у світі, так і Україні. Тому характеристика його сучасного стану, проблем та перспектив розвитку є актуальним. Мета роботи полягала в аналізі динамики стану рибного господарства на протязі останніх років у світі та Україні, визначення особливостей експорту та імпорту водних біоресурсів, ідентифікація проблем рибної галузі і перспективи її розвитку в Україні. Предметом дослідження – аналіз динамики вилову водних біоресурсів у світі, Україні за останні роки, структура та об′єми експорту, імпорту, розгляд питань покращення рибної галузі в контексті великого потенціалу цієї галузі. Для проведення дослідження були використані матеріали ФАО/ВООЗ, наукові праці вітчизняних вчених, державні статистичні матеріали та методи порівняльного, графічного та статистичного аналізів. Аналіз статистичних матеріалів щодо динаміки вилову водних біоресурсів у продовж з 2020 – 2024 р. у світі визначив підвищення їх видобудку, однак в Україні значне зменьшення в наслідок агресії рф. Високий рівень імпорту рибної продукції негативно впливає на галузь. Значна частина експорту рибної продукції України, та її різноманіття відображає її конкурентоспроможність. Проблеми рибної галузі в Україні пов′язані з залежністю від імпортної сировини та продукції, недостатнім впровадженням нових ресурсозберегаючих та екологічних технологій. Перспективи розвітку рибной галузі в Україні повязані з підвищенням вилову водних біоресурсів в морських економічних зонах та ефективності аквакультури, конкурентоспроможності вітчизнянної рибопродукції, забезпечення сталого розвитку галузі та стратегічної стабільністі виробництва. На фоні збільшення видобутку водних біоресурсів у світі та Україні внаслідок агресії рф відбувається його зниження та залежність від імпорту, що негативно впливає на сталий розвиток вітчизнянной рибної галузі. Основні тенденції рибного господарства у світі та в Україні повязані з домінуванням видобутку водних біоресурсів в умовах аквакультури. Перспективи рибного господарства України пов'язані із підвищенням значення рибництва у забезпеченні продовольчої безпеки, створення сприятливий умов для наукових досліджень інноваційних технологій та їх впровадження у промисловість.

Ключові слова: рибна галузь, продовольча безпека, видобуток сировини, імпорт, експорт.

UDC 639.2:338.43 (477.7)
https://doi.org/10.31548/humanhealth.1.2026.110

STATE AND PROSPECTS OF FISHERIES IN THE WORLD AND IN UKRAINE

Maksym Vlasenko
applicant
https://orcid.org/0009-0008-2971-7909
Nataliia Holembovska
Candidate of Technical Sciences
https://orcid.org/0000-0001-8159-4020
Ivan Bal
PhD Doctor of Philosophy
https://orcid.org/0009-0007-1608-5263
Ruslan Kononenko
Candidate of Vet. Sciences,
https://orcid.org/0000-0002-7818-2583
Serhiy Lebskyi
PhD Doctor of Philosophy
https://orcid.org/0000-0002-0062-3473
National University of Life Resources and Environmental Sciences of Ukraine,
3041, Ukraine, Kyiv, Vystavkova St., 16

Abstract. Fisheries are an important component of food security and economic development worldwide and in Ukraine. Therefore, the description of its current state, problems, and prospects for development is relevant. The purpose of the work was to analyze the dynamics of the state of fisheries worldwide and in Ukraine over recent years, determine the features of exports and imports of aquatic bioresources, and identify the problems of the fisheries industry and the prospects for its development in Ukraine. The object of the study is fisheries worldwide and in Ukraine. The subject of the study is the analysis of the dynamics of catch of aquatic bioresources worldwide and in Ukraine in recent years, the structure and volumes of exports and imports, and consideration of issues for improving the fisheries industry in the context of the great potential of these industries. The study used FAO/WHO materials, scientific works of domestic scientists, state statistical materials, and methods of comparative, graphical, and statistical analysis. Analysis of statistical data on the dynamics of catch of aquatic bioresources from 2020 to 2024 worldwide showed an increase in yield, but in Ukraine, a significant decrease due to the aggression of the Russian Federation. The high level of imports of fish products negatively affects the industry. A significant part of Ukraine's fish product exports, and their diversity, reflect its competitiveness. The problems of the Ukrainian fishing industry are associated with dependence on imported raw materials and products, as well as with insufficient implementation of new resource-saving and environmentally friendly technologies. Prospects for the development of the fishing industry in Ukraine include increasing the catch of aquatic bioresources in marine economic zones, improving the efficiency of aquaculture, enhancing the competitiveness of domestic fish products, ensuring the sustainable development of the industry, and ensuring the strategic stability of production. Against the backdrop of increasing extraction of aquatic bioresources worldwide, Ukraine, as a result of the Russian Federation's aggression, is experiencing a decline and increased dependence on imports, which negatively affects the sustainable development of the domestic fishing industry. The main trends in the global and Ukrainian fisheries industries are the dominance of aquatic bioresource extraction in aquaculture. The prospects for the fisheries industry in Ukraine are associated with the increasing importance of fisheries in ensuring food security, the creation of favorable conditions for scientific research on innovative technologies, and their implementation in the industry.

Keywords: fisheries industry, food security, raw material extraction, import, export.

ВСТУП. Рибна галузь має важливе значення у забезпеченні продовольчої та економічної безпеки як в Україні, так і у світі (Androschuk & Holembovska, 2025; FAO, 2025; FAO Report, 2024; Yemtsev et al., 2023). Окрім виробництва харчової продукції, значна частка рибної сировини використовується у фармацевтичній, мікробіологічній та косметичній промисловостях, а продукція з нехарчової сировини — у сільському господарстві та інших галузях економіки (Bal-Prylipko et al., 2024; Bal et al., 2023; Dorozhko, 2025). Водночас сучасний стан рибного господарства характеризується низкою системних проблем, зокрема скороченням обсягів вилову, виснаженням природних водних біоресурсів, зростанням антропогенного навантаження на водні екосистеми, недостатнім рівнем розвитку аквакультури, а також технологічною відсталістю переробної інфраструктури. Для України додатковими викликами є залежність внутрішнього ринку від імпортної рибної продукції, зниження інвестиційної привабливості галузі та обмежені можливості впровадження інноваційних технологій переробки рибної сировини (Catch of aquatic…, 2024; Kiporenko, Bezchasnyuk, 2018; Koval et al., 2023).

У цих умовах особливої актуальності набуває комплексний аналіз сучасного стану рибного господарства, оцінка світових тенденцій його розвитку та визначення перспективних напрямів модернізації галузі з урахуванням принципів сталого розвитку, ресурсозбереження та підвищення біологічної цінності рибної продукції. Це створює наукове підґрунтя для формування ефективної державної політики та впровадження інноваційних технологічних рішень у рибній галузі.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. Дослідженням стану рибного господарства у світі присвячена щорічна інформація ФАО (FAO Report., 2024; FAO, 2025), в Україні - значна кількість публікацій вітчизнянних науковців (Melnychenko & Bogadorova, 2023; Melnychenko, 2024; State Agency for Land Reclamation and Fisheries of Ukraine, 2023; Xu & Menchynska, 2025) та публічні звіти Державного агенства меліорації і рибного господарства (Agro Times, 2024; Public report of the Head…, 2023; 2024; 2025) та статистичні дані (State Statistics Service, 2025). Аналіз інформації ФАО показав тенденцію збільшення добутку біоресурсів у морському та прісноводному промислі та підвищення значення аквакультури у забезпеченні рибної галузі сировиною (Sinenok, 2019). Визначено, що на фоні постійного підвищення видобутку рибної сировині у світі (Androschuk & Holembovska, 2024; Yemtsev et al., 2023), в Україні в наслідок агресії рф відбувається сутєве зменшення цього показника в умовах рибальства та аквакультури (Androschuk & Holembovska, 2024; Sinenok, 2019; Yemtsev et al., 2023). Тенденція високого обсягу видобутку біоресурсів у внутрішніх водоймах зберігається на протязі останніх років (Public report of the Head…, 2023; 2024; 2025).

У виданні ФАО «Стан світового рибальства та аквакультури» (SOFIA) за 2024 рік зазначається, що світове виробництво риби та аквакультури у 2022 році зросло до 223,2 мільйонів тонн, що на 4,4 відсотки більше, ніж у 2020 році (FAO, 2025). Виробництво склало 185,4 мільйони тонн водних тварин та 37,8 мільйони тонн водоростей.

ФАО визначає значні досягнення у видобутку водних біоресурсів, однак констатує необхідність подальшої трансформації та адаптивних дій для посилення ефективності, стійкості, інклюзивності у вирішенні проблем продовольчої безпеки, подолання бідності та сталому управлінню. Ось чому ФАО виступає за «блакитну трансформацію» щоб задовольняти загальні потреби людини у кращому виробництві, харчуванні та житті.

Аналіз сучасного стану, динамічних змін і напрямів розвитку рибної галузі України виявив комплекс системних проблем, розв’язання яких потребує невідкладного впровадження ефективних управлінських і організаційних заходів, особливо в умовах воєнних викликів.

Країни світу та Україна мають унікальні природні ресурси у морях, океанах, внутрішніх водоймах для ефективного рибного господарства, яке суттєво забезпечує продовольчу і економічну безпеку. Тому дослідження стану та можливих тенденцій його розвитку є актуальним, що дозволить визначити проблеми галузі та запропонувати шляхи їх подалання.

МЕТА ДОСЛІДЖЕНЬ – провести аналіз сучасного стану рибного господарства у світі та в Україні, визначити основні тенденції видобутку сировини, особливості імпорту та

експорту водних біоресурсів, ідентифікувати основні проблеми, вирішення яких буде сприяти покращенню роботи цієї галузі в Україні.

Об'єктом дослідження є рибне господарство у світі та в Україні.

Предмет дослідження полягає у проведені аналізу стану видобутку водних біоресурсів у світі та в Україні, стану рибної галузі в Україні, визначення проблем і шляхів поліпшення роботи рибної галузі в Україні.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ. Для проведення дослідження були використані матеріали ФАО/ВООЗ, наукові праці вітчизняних вчених, державні статистичні матеріали щодо добування водних ресурсів, експорту та імпорту Україною рибопродукції за період з 2022 по 2024 роки. Використано методи порівняльного, графічного та статистичного аналізів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОБГОВОРЕННЯ. Системи виробництва харчової продукції з водних біоресурсів відрізняються широким розноманіттям і забезпечують цілий ряд екологічних, економічних і соціальних вигод. Вони отримують більш широке знання в світі і в багатьох країнах виступають у якості джерел поживних речовин і екосистемних послуг, які вносять вклад у формування здорового раціону і збереження водного біорізноманіття. На сучасному етапі їх значущість як джерела перспективних рішень і нових можливостей, а також як чинника зміцнення глобальної продовольчої та харчової безпеки, поліпшення умов існування населення і збереження довкілля, є надзвичайно високою (Androschuk & Holembovska, 2024; Yemtsev et al., 2023; Bal-Prylipko et al., 2024; Menchynska & Lebska, 2017).

З метою вдосконалення системи виробництва продовольства з водних біоресурсів виникла необхідність прискорення трансформаційних процесів, спрямованих на забезпечення стійкості та справедливості у глобальному секторі рибальства й аквакультури. У 2021 році ФАО прийняла концепцію «Блакитна трансформація» у якості пріоритетного напрямку розвитку для забезпечення максимально повного використання водних біоресурсів для харчових цілей, для поліпшення продовольчої безпеки, якості харчування, ліквідації голоду та сприяння стійкого розвитку на період до 2030 року.

Стан рибного господарства у світі. У відповідності до статистичних матеріалів, опублікованих Продовольчою і сільськогосподарською організацією ООН ФАО світовий видобуток водних біоресурсів у 2023 році досяг 228 млн.тонн, включаючи 189 млн. тонн (83%) тварин з аквакультури і 39 млн. тонн (17%) водоростей (рис. 1) (Androschuk & Holembovska, 2024; Yemtsev et al., 2023; Bal-Prylipko et al., 2024; Menchynska & Lebska, 2017).

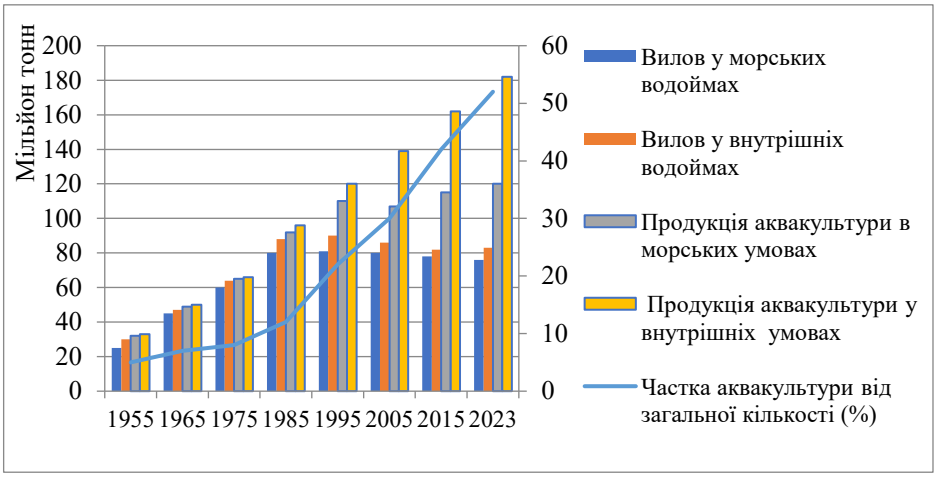

Рис. 1. Динаміка загального видобутку водних біоресурсів у світі
Джерело: авторська розробка

Ці дані за 2023 рік вищі у порівняні з 2015 роком на 2,2%, та обумовлені головним чином розвитком аквакультури в Азії. Лідером у світовій продукції аквакультури є Китай, аквакультура якого забезпечує 72% світової аквакультури. Америка займає друге місце (11%),

Європа – третє (9%), Африка – четверте (7%) і останне – Океанія (1%) (рис. 2) (Aquaculture production by country, 2023).

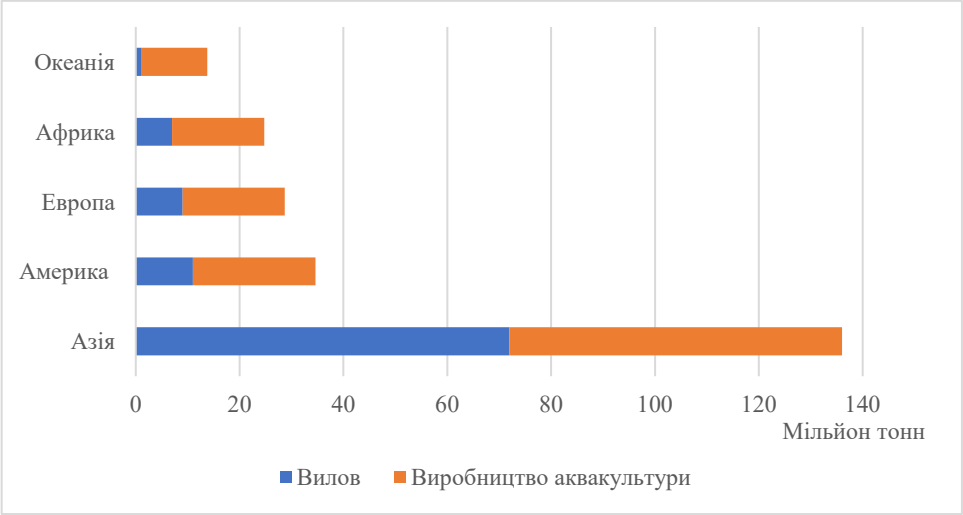

Рис. 2. Стан аквакультури у різних континентах світу у 2023 році

Джерело: авторська розробка

Лідером світової продукції аквакультури є Азія, аквакультура якої забезпечує 72% світової аквакультури, що складає 64,02 млн. тонн. Америка займає друге місце (11% - 23,64 млн. тонн), Європа – третє (9% - 19,70 млн. тонн), Африка – четверте (7% - 17,73 млн. тонн) і останнє – Океанія (1% - 12,80 млн. тонн). Китай, Індія і Індонезія є країнами, в яких більш ніж в інших країнах світу розвинена аквакультура і складає 73% від загальної кількості водних біоресурсів (FAO, 2025; Vdovenko, 2016; Dmytryshyn, 2019; Ustenko et al., 2015).

У структурі загального видобутку водних біоресурсів домінують морські види риб, частка яких становить 68 млн тонн (35,97 %), тоді як на прісноводні види припадає 64 млн тонн (33,86 %). Частка молюсків складає 26 млн тонн (13,75 %), ракоподібних — 20 млн тонн (10,58 %), прохідних видів — 8 млн тонн (4,23 %), а інші гідробіонти формують близько 3 млн тонн (1,58 %) загального обсягу (FAO, 2025; Corman, 2020).

У 2023 році доходи від реалізації продукції аквакультури знизилися на 3,9 % порівняно з 2022 роком. Основними країнами-імпортерами рибної продукції залишалися Сполучені Штати Америки, Китай та Японія, на частку яких припадало близько 34 % світового імпорту. Провідні позиції серед експортерів рибної продукції посідали Китай, Норвегія та В'єтнам, сумарна частка яких становила приблизно 25 % загальносвітового експорту (FAO, 2025; Kiporenko & Bezchasnyuk, 2018).

Середнє світове споживання продукції з водних біоресурсів у розрахунку на одну особу досягло 20,5 кг на рік. У рибогосподарському секторі зайнято близько 63 млн осіб, з яких переважна більшість працює в країнах Азії (71 %), тоді як частка Африки становить 19 %, а Америки — 8 % (Maevskaya, 2011).

Перспективи подальшого розвитку світової рибної галузі пов'язані з посиленням ролі аквакультури у загальному обсязі видобутку водних біоресурсів, удосконаленням технічних і технологічних засобів їх вилову та переробки з метою раціонального використання сировини, а також із розробленням і впровадженням інноваційних виробничих рішень.

Стан та перспективи розвитку рибної галузі в Україні.

Україна має високий потенціал для розвитку рибної галузі, що обумовлено наявністю великих запасів поверхневих вод із загальною площею 24,20 тис. км^2 та з виходом до Чорного та Азовського морів. Однак, агресія з рф привела до суттевого зниження вилучення водних біоресів в Україні. В таблиці 1 наведена динаміка їх видобутку на протязі останніх 5 років з 2020 по 2024 (Corman et al., 2021; Korman et al., 2021; Public report of the Head…, 2023; 2024; 2025).

Таблиця 1. Динаміка вилову водних біоресурсів в Україні на протязі останніх 5 років, тис. тонн (Agro Times, 2024; FAO, 2025; Sinenok, 2019)

Роки	2020	2021	2022	2023	2024
Вилов у морській економічній зоні України	12,04	9,97	12,49	16,73	26,30
Аквакультура та внутрішні водойми	64,47	59,90	31,59	20,50	18,62
Всього	76,51	69,87	44,08	37,23	44,92

Аналіз цих даних свідчить про суттєве зниження загального обсягу видобутку водних біоресурсів з початку агресії рф з 69,87 тис. тонн у 2021 році до 31,59 тис. тонн у 2022 році, тобто більш ніж у двічі. Слід відмітити, що в морській економічній зоні України у 2022 році видобуток водних біологічних ресурсів був на рівні 2020 року і починаючи з 2023 року збільшився з 12,49 до 16,73 тис. тонн і у 2024 році - 26.30 тис. тонн завдяки вилову антарктичного крилю та іклачів (Agro Times, 2024; Public report of the Head…, 2023; 2024; 2025).

У 2023 році обсяги вилову водних біоресурсів становили 35,5–38,2 тис. тонн, що на 12,3 % перевищує показники 2022 року (Melnychenko & Bogadorova, 2023; Public report of the Head…, 2022). Загальний обсяг виробництва продукції з внутрішніх водойм і аквакультури у 2023 році досяг 15,3 тис. тонн, з яких 14,9 тис. тонн припадало на внутрішні водні об'єкти, що на 5,1 % більше порівняно з попереднім роком, тоді як обсяги продукції аквакультури склали 8,5 тис. тонн, демонструючи приріст на 1,5 %.

У 2024 році сумарний обсяг видобутку водних біоресурсів зріс до 44,90 тис. тонн, що на 15 % перевищує рівень 2023 року. При цьому вилов у морській економічній зоні України збільшився на 36,4 %. Водночас у секторі аквакультури зафіксовано зниження обсягів виробництва водних біоресурсів на 10 % порівняно з 2023 роком та на 31 % відносно довоєнного періоду, тобто до початку збройної агресії російської федерації (Xu & Menchynska, 2025).

Промисловий вилов у Азовському морі не здійснювався, тоді як інформація щодо обсягів вилову в Чорному морі та Антарктичній зоні Атлантичного океану відсутня у відкритих джерелах. Винятком є незначна акваторія Чорного моря в межах Миколаївської області, де обмежено проводився прибережний лов. Загальні збитки рибного господарства України, завдані внаслідок руйнування Каховського водосховища після підриву греблі гідроелектростанції військами російської федерації, перевищили 9,8 млрд грн (Public report…, 2025; Kalina & Poyda-Nosyk, 2022; Korman, 2020).

Унаслідок воєнних дій та знищення греблі Каховської ГЕС критичної загрози існуванню зазнала рибна галузь цього регіону (Buzevych & Yu, 2023; Chernyshuk, 2024). Так зруйновано два державні рибовідтворювальні підприємства: Херсонський виробничо-експериментальний завод з відтворення молоді частикових видів риб, який щорічно забезпечував вселення близько 13,4 млн екземплярів цінних видів, а також Дніпровський осетровий виробничо-експериментальний рибовідтворювальний завод імені академіка С. Т. Артющика, потужності якого становили 2,6 млн екземплярів молоді цінних видів риб, зокрема 1,6 млн — осетрових. Зазначені події вже негативно позначилися на процесах зариблення внутрішніх водойм України та на забезпеченні аквакультури посадковим матеріалом для штучного відтворення водних біоресурсів (Kovalchuk, 2025; Sydorenko, 2024; Public report…, 2025; Koval et al., 2023).

Аквакультура є одним із найбільш динамічних секторів тваринництва та набуває дедалі більшого значення у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки (Nahorniuk et al., 2025; Shukh et al. 2025; Starchak, 2023; Trofymchuk et al., 2021; Voznyuk & Bech, 2025). Вона фактично стала альтернативою традиційному промисловому рибальству, яке через виснаження природних водних ресурсів уже не спроможне повністю задовольнити зростаючий попит на рибну продукцію. На сьогодні понад 50 % риби та рибопродуктів, що споживаються у світі, виробляються в умовах акваферм (Shekk, 2025).

В Україні в межах реформування рибогосподарської галузі особлива увага приділяється формуванню сприятливих умов для розвитку національної аквакультури (Vdovenko et al.,

2019; Yue & Shen, 2022). Ключовими напрямами реформи визначено вдосконалення державного регулювання у сфері аквакультури та нарощування обсягів виробництва відповідної продукції. Так, у 2024 році діяльність у сфері аквакультури здійснювали 3 163 суб'єкти господарювання, з яких 1 906 підприємств (60 % від загальної кількості) подали «Звіт про аквакультуру за 2024 рік». Згідно зі звітними даними, загальна чисельність зайнятих працівників (постійна, сезонна, часткова та тимчасова зайнятість) становила 5 395 осіб, у тому числі 1 182 жінки (Poplavska, & Gerasymchuk, 2020; Bal et al., 2023; Prysiazhniuk et al., 2025).

У 2024 році сукупний обсяг виробництва продукції аквакультури збільшився майже на 22 % і становив 18 621 т. Основна частка товарної продукції була отримана у ставкових господарствах — 18 009 тонн. При цьому в резервуарах і басейнах було отримано 315 т продукції, в установках замкнутого водопостачання — 181 т, а в садкових господарствах — 116 т. Водночас реалізація товарної продукції аквакультури у 2024 році склала 9 175 тонн (State Statistics Service…, 2025).

Провідними об'єктами аквакультури традиційно залишаються коропові види риб, зокрема звичайний короп (8 896 тонн) та рослиноїдні види: білий товстолоб (1 576 тонн), строкатий товстолоб (1 480 тонн), їх гібриди (1 378 тонн) і білий амур (637 тонн). Також розглядається можливість вирощування інших гідробіонтів (Voznyuk & Bech, 2025). Окрім коропових, у господарствах України вирощували судака (1 854 тонни), райдужну форель (341 тонну), щуку (211 тонн), кларієвого сома (104 тонни), американського гольця (38 тонн), стерлядь (27 тонн), сибірського осетра (16 тонн) та інші види. У 2024 році також було вироблено 4 280,5 кг харчової ікри, у тому числі 2 480,2 кг ікри осетрових та 1 800,3 кг ікри лососевих видів риб (Public report…,2025; Dorozko, 2025; Prylipko, 2023).

Лідируючі позиції за обсягами виробництва продукції аквакультури у 2024 році посідали Черкаська (4 400 тонн), Львівська (1 543 тонни), Хмельницька (1 517 тонн), Кіровоградська (1 456 тонн) та Сумська (1 403 тонни) області.

Крім того, у зонах діяльності територіальних органів Держрибагентства функціонують спеціальні товарні рибні господарства (СТРГ), які поєднують елементи аквакультури та промислового рибальства. Станом на 01.01.2024 в Україні діяло 220 СТРГ із загальною площею водного дзеркала 138,79 тис. га. У 2024 році вилов у режимі СТРГ здійснювали 40 суб'єктів господарювання, а загальний обсяг добутих водних біоресурсів склав 3 900 тонн, що відповідає 24 % виконання планових показників (Public report…, 2025).

Україна є учасником міжнародної організації CCAMLR (Комісії зі збереження морських живих ресурсів Антарктики), у зоні відповідальності якої здійснюється промисловий вилов риби та інших водних біоресурсів. У 2024 році суднами під Державним прапором України було добуто 19 980 тонн цінних антарктичних водних біоресурсів, зокрема 19 075 тонн антарктичного криля та 905 тонн іклачів, що є найвищим показником океанічного вилову українського флоту за останні три роки (Public report…, 2025).

Відтворення водних біоресурсів

Одним із ключових чинників збереження сталих запасів риби у водних екосистемах є штучне відтворення цінних видів іхтіофауни (Atamanchuk & Tyahun, 2023; Datsyuk, 2020; Dmytryskyn, 2019; Fedorenko et al., 2020; Kalina & Poyda-Nosyk, 2022). У 2024 році заходи із зариблення водойм України реалізовувалися за рахунок фінансування з державного та місцевих бюджетів, благодійних і компенсаційних надходжень, а також за участю громадських організацій і суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у режимі спеціальних товарних рибних господарств. Упродовж року до рибогосподарських водних об'єктів країни було вселено понад 10,8 млн екземплярів цінних видів риб, серед яких харіус європейський, лосось дунайський, форель струмкова, короп, товстолоб, білий амур та інші (Prysiazhniuk et al., 2025).

Реалізація державної програми зариблення забезпечила поповнення водойм Карпатського регіону більш ніж 283 тис. екземплярів лососевих видів риб, що на 11 % перевищує рівень попереднього року. Уперше за період незалежності України у водойми Закарпатської області було вселено 8 783 екземпляри мальків харіуса європейського, занесеного до Червоної книги України, вирощеного на рибоводному форелевому заводі

«Лопушно» Держрибагентства. Крім того, у водні об'єкти басейну річки Тиса в межах Чернівецької та Закарпатської областей випущено 21 400 екземплярів червонокнижного лосося дунайського. Водночас водойми Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської областей і Буковини поповнилися 253 тис. екземплярів мальків форелі струмкової (Prysiazhniuk et al., 2025; Public report…, 2025; Atamanchuk & Tyahun, 2023; Bal, et al., 2023).

Паралельно у 2024 році розпочато масштабну кампанію зариблення за рахунок коштів місцевих бюджетів, сформованих із надходжень від спеціального використання водних біоресурсів, отриманих у результаті проведення прозорих аукціонів на право промислового вилову риби. Так, у Черкаській області до Кременчуцького водосховища випущено близько 358 тис. екземплярів товстолоба; у Полтавській області рибні запаси Кременчуцького та Кам'янського водосховищ поповнилися 54 820 екземплярами товстолоба, а річки Ворскли — 7 830 екземплярами цього виду. У Кіровоградській області до Кременчуцького й Кам'янського водосховищ вселено 31 834 екземпляри коропа та товстолоба. Загалом упродовж року за кошти місцевих бюджетів у водойми України було випущено 485 тис. екземплярів цінних видів риб, що у 17 разів перевищує відповідний показник 2023 року (Public report…, 2025).

Окрім цього, у режимі спеціальних товарних рибних господарств у 2024 році заходи з зариблення здійснювали 28 суб'єктів господарювання, якими вселено 9,9 млн екземплярів риб різновікових стадій розвитку, з яких 8,2 млн екземплярів було випущено у водні об'єкти Одеської області.

За участю громадських організацій, а також за рахунок компенсаційних коштів і благодійних внесків у цей період було вселено 187 тис. екземплярів водних біоресурсів, що вдвічі перевищує показник попереднього року. Зариблення проводилося у Дніпропетровській, Закарпатській, Львівській, Київській та Полтавській областях. Регулярне поповнення популяцій водних біоресурсів є стратегічно важливим для розвитку рибного господарства, оскільки забезпечує довгострокову продовольчу безпеку та сприяє покращенню екологічного стану водойм.

Ринок риби, рибної продукції та інших водних біоресурсів.

На протязі багатьох років Україна є імпортозалежною країною на ринку риби та рибної продукції, що зумовлює від'ємне сальдо торговельного балансу (Androschuk & Golembovska, 2025; Menchynnska & Lebska, 2017; Poplavska & Gerasymchuk, 2020). У загальній структурі зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією у 2024 році питома вага імпорту риби, рибної продукції та інших водних біоресурсів становила 14,2 %, тоді як експорт – лише 0,23 %. За даними митних органів, у 2024 році Україною експортовано 11 074 тонни рибної продукції на суму 56,3 млн дол. США, що на 68,6 % більше за кількістю та на 80,3 % за вартістю порівняно з 2023 роком (Prysiazhniuk et al, 2025).

Основними позиціями експорту у 2024 році були:

- філе рибне та інше м'ясо риб (включно з фаршем), свіже, охолоджене або морожене (28,7 %), зокрема судак, лосось, тріска, форель;
- готова або консервована риба та ікра (17,9 %), включно з продукцією з сардини, сардинели, кільки, шпроту, ікри інших риб, оселедця та продуктів із сурімі (крабові палички);
- молюски (10,7 %), зокрема равлики, крім морських.

Найбільші обсяги експорту рибної продукції у 2024 році припадали на Молдову, Німеччину, Литву, Польщу та Данію (Prysiazhniuk et al., 2025).

Імпорт водних біоресурсів до України у 2024 році склав 356,7 тис. тонн на суму 1 083 млн дол. США, що на 8,4 % більше за обсягами та на 16,2 % – у вартісному вираженні порівняно з 2023 роком. Приблизно 80 % імпорту становлять види риб, доступ до яких Україна не має, а які добуваються виключно в відкритому морі або в морських економічних зонах інших держав. Переважно до країни імпортують морожену рибу або її філе: оселедець, мерлузу (хек), скумбрію, сардини, мойву, путасу, атлантичний лосось. Така продукція здебільшого переробляється на українських рибних підприємствах, особливо у сегменті виробництва рибного філе, консервів, пресервів, соління, копчення та заморожених напівфабрикатів, після чого частково експортується до інших країн.

Основними групами імпортованої продукції у 2024 році були:

- морожена риба (61,9 %), зокрема оселедець, мерлуза (хек), скумбрія;
- філе рибне та інше м'ясо риб, свіже, охолоджене або морожене (11,4 %), зокрема оселедець, сурімі, лосось;
- свіжа або охолоджена риба (8 %), зокрема форель та лосось (Prysiazhniuk et al., 2025).

Найбільшими постачальниками рибної продукції до України залишаються Норвегія, Ісландія, США, Естонія та Латвія.

Середні споживчі ціни на рибу та рибну продукцію у 2024 році, за даними Держстату, зросли в середньому на 14 %. Найбільше підвищення цін спостерігалося на оселедець (+22,1 %), кільку солону (+20,8 %) та копчену скумбрію (+18,7 %) (State Statistics Service…, 2025).

Перспективи рибної галузі України.

У 2025 році Україна досягла суттєвого прогресу у реформуванні рибного господарства та водного промислу. Основні зміни були спрямовані на гармонізацію національного законодавства з нормами ЄС, впровадження прозорих ринкових механізмів та цифровізацію галузі, що зробило правила діяльності більш зрозумілими для бізнесу та посилило державне управління водними біоресурсами (Prysiazhniuk et al., 2025).

Важливим досягненням стало набуття Україною членства у Генеральній комісії з рибальства у Середземномор'ї, що відкриває можливість брати участь у формуванні міжнародної політики щодо управління рибальством, розвитку аквакультури та охорони морських біоресурсів, зокрема у Чорноморському регіоні (Agreement for the …, 2025).

У 2025 році ухвалено закон про забезпечення простежуваності водних біоресурсів, який запроваджує європейські підходи до контролю походження рибної продукції та посилює боротьбу з незаконним рибальством, що підвищує довіру до української продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Крім того, оновлено процедури спеціального використання водних біоресурсів та запроваджено електронне декларування права на промисловий та дослідний вилов риби, що підвищило прозорість і зменшило адміністративне навантаження на суб'єктів господарювання (Dorozhko, 2025).

Доступ до водних біоресурсів здійснювався через відкриті аукціони в системі «Прозорро», що забезпечило конкурентний та прозорий розподіл ресурсів і додаткові надходження до державного бюджету в сумі 52,3 млн грн.

Одночасно держава посилила заходи щодо відтворення та збереження водних біоресурсів. У 2025 році до водойм вселено близько 10,9 млн екземплярів риби. Уперше зариблення проводилося за новим механізмом: кошти, отримані від продажу прав на промисловий вилов риби, спрямовувалися на відновлення біорізноманіття водних угідь, що дозволило додатково вселити близько 1,1 млн екземплярів водних біоресурсів на суму 11,1 млн грн (Prysiazhniuk et al., 2025; Kovalchuk, 2025).

Державна програма розвитку рибної галузі на період до 2030 року передбачає комплексну трансформацію сектору з урахуванням сучасних економічних, екологічних та соціальних викликів. Програма створює передумови для розвитку національного виробництва рибопродукції, зменшення імпортозалежності, зміцнення продовольчої безпеки, підвищення конкурентоспроможності та економічної незалежності (On approval of …, 2023; Liudmyla & Didkovszka, 2025).

Невід'ємною складовою програми є орієнтація на екологічно сталий розвиток та виробництво рибної продукції. Забезпечення балансу між зростанням національного виробництва та охороною біорізноманіття водних біоресурсів визначає основу довгострокового розвитку галузі. Урахування глобальних тенденцій перенасичення ринку імпортованою рибною продукцією стимулює модернізацію інфраструктури та розвиток інтеграційних процесів на вертикальному й горизонтальному рівнях рибного господарства.

Реалізація цієї програми має критичне значення для продовольчої незалежності України, підвищення стійкості до зовнішніх економічних криз та мінімізації негативного впливу глобальних економічних тенденцій на сектор рибопродукції. Водночас вона сприятиме ефективному використанню водних біоресурсів та підтримці сталого розвитку галузі в умовах постійних змін кліматичного та економічного середовища.

Обговорення. Отримані результати дослідження свідчать про наявність чітко виражених контрастних тенденцій розвитку рибного господарства у світі та в Україні. Світова рибна галузь упродовж останніх років демонструє стабільне зростання обсягів виробництва водних біоресурсів, що відбувається переважно за рахунок інтенсивного розвитку аквакультури . За даними ФАО, саме аквакультура стала ключовим чинником забезпечення зростаючого попиту на рибну продукцію та зменшення навантаження на природні популяції гідробіонтів (FAO, 2025). Подібні висновки наводять і вітчизняні дослідники, які відзначають домінування вирощування риби над традиційним промисловим виловом у структурі світового рибного господарства (Androschuk & Holembovska, 2024; Yemtsev et al., 2023).

Результати дослідження підтверджують, що глобальний розвиток рибної галузі відбувається в руслі концепції сталого використання водних біоресурсів, що передбачає впровадження ресурсозберігаючих технологій, удосконалення систем управління та підвищення ефективності переробки сировини (Sinenok, 2019). Це узгоджується з підходами ФАО щодо реалізації концепції «блакитної трансформації», яка розглядає аквакультуру як стратегічний інструмент забезпечення продовольчої безпеки, зменшення бідності та збереження біорізноманіття (FAO, 2025).

На відміну від світових тенденцій, ситуація в Україні характеризується суттєвим скороченням обсягів видобутку водних біоресурсів, особливо починаючи з 2022 року, що безпосередньо пов’язано з наслідками збройної агресії російської федерації. Отримані дані узгоджуються з результатами досліджень Melnychenko & Bogadorova (2023) та офіційними звітами Державного агентства меліорації та рибного господарства України, які фіксують різке зниження вилову у внутрішніх водоймах і в секторі аквакультури (Catch of aquatic…, 2024; State Statistics Service..., 2025).

Особливо негативного впливу зазнала система відтворення водних біоресурсів, що пов’язано з руйнуванням гідротехнічних споруд, втратою рибовідтворювальних заводів та погіршенням екологічного стану водойм, зокрема після знищення Каховської ГЕС. Ці чинники формують довгострокові ризики для відновлення іхтіофауни та сталого розвитку аквакультури в Україні, що також відзначається в роботі Starchak (2023).

Водночас результати дослідження засвідчують наявність окремих позитивних тенденцій, зокрема зростання обсягів вилову у морській економічній зоні України та активізацію океанічного промислу. Це підтверджують висновки Androschuk & Holembovska (2024) щодо можливості часткової компенсації внутрішніх втрат за рахунок участі України в міжнародних програмах промислового рибальства. Однак такий підхід не може розглядатися як універсальне рішення без системного розвитку національної аквакультури та відновлення внутрішніх водойм.

Аналіз зовнішньоторговельних показників виявив високу імпортозалежність України на ринку риби та рибної продукції, що узгоджується з даними митної статистики та аналітичних оглядів (Catch of aquatic…, 2024; Melnychenko, 2024). Від’ємне сальдо торговельного балансу, зростання споживчих цін і домінування імпорту мороженої риби свідчать про структурні проблеми галузі та недостатній рівень самозабезпечення. Разом із тим, зростання експорту продукції з більшою доданою вартістю підтверджує конкурентоспроможність окремих сегментів вітчизняної рибопереробної промисловості, що відповідає загальноєвропейським тенденціям розвитку галузі (FAO, 2025).

Важливим результатом дослідження є підтвердження зростаючої ролі державного регулювання та інституційних реформ у стабілізації рибної галузі України. Гармонізація законодавства з нормами ЄС, впровадження електронних сервісів, аукціонного доступу до водних біоресурсів та механізмів простежуваності продукції створюють передумови для підвищення прозорості та інвестиційної привабливості сектору (Yue & Shen, 2022; Liudmyla & Didkovszka, 2025). Водночас ефективність цих заходів значною мірою залежить від наукового супроводу, розвитку інноваційних технологій та кадрового забезпечення галузі.

Подальший аналіз результатів дослідження свідчить, що ключовим викликом для розвитку рибного господарства України залишається недостатній рівень технологічної модернізації та обмеженість інвестиційних ресурсів. У порівнянні з провідними країнами

світу, вітчизняні підприємства аквакультури та рибопереробки здебільшого використовують застаріле обладнання, що негативно впливає на ефективність виробництва, рівень втрат сировини та якість готової продукції (Sinenok, 2019; Vdovenko et al., 2019; Uninets, 2022). Водночас міжнародний досвід свідчить, що впровадження інноваційних технологій, зокрема рециркуляційних аквакультурних систем (RAS), автоматизованого контролю параметрів водного середовища та енергоощадних рішень, дозволяє суттєво підвищити продуктивність і екологічну безпечність виробництва (Dorozhko, 2025; Yue & Shen, 2022).

Окремої уваги заслуговує питання глибини переробки водних біоресурсів та диверсифікації асортименту рибної продукції. Отримані результати підтверджують, що орієнтація на виробництво продуктів з високою доданою вартістю, зокрема напівфабрикатів, кулінарних виробів і функціональних харчових продуктів, є важливою умовою підвищення конкурентоспроможності галузі як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках (Androschuk & Holembovska, 2024; Melnychenko, 2024). Такий підхід відповідає сучасним споживчим тенденціям і дозволяє частково компенсувати обмежені обсяги власної сировинної бази.

Крім того, результати дослідження підкреслюють необхідність посилення науково-освітньої складової розвитку рибного господарства. Підготовка кваліфікованих кадрів, розвиток прикладних досліджень у сфері селекції, годівлі та ветеринарного забезпечення аквакультури є визначальними чинниками сталого функціонування галузі в довгостроковій перспективі (Starchak, 2023; Liudmyla & Didkovszka, 2025). Таким чином, інтеграція наукових розробок, державної підтримки та інноваційних технологій формує основу для поступового відновлення та стратегічного розвитку рибного господарства України в умовах післявоєнної трансформації економіки.

Порівняння світових і національних тенденцій дозволяє дійти висновку, що подальший розвиток рибного господарства України має ґрунтуватися на інтеграції принципів сталого розвитку, інноваційної аквакультури та раціонального використання водних біоресурсів. У цьому контексті рибна галузь здатна стати одним із драйверів післявоєнного відновлення економіки, зміцнення продовольчої безпеки та підвищення експортного потенціалу держави.

ВИСНОВКИ. Основні тенденції стану та перспектив рибної галузі у світі повязані з постійним збільшенням видобутку водних біологічних ресурсів і домінуванням у загальної кількості гідробіонтів масової частки продукції аквакультури. Перспективи світової рибної галузі обумовлені зі збільшенням ролі аквакультури, технічним і технологічним прогресом у переробки сировини для харчових цілей для забезпечення економічних, екологічних і соціальних питань.

Україна має високий потенціал водних ресурсів для розвитку рибної галузі, однак з початку агресії з рф з 2022 року визначено суттево зменьшення видобутку сировини і випуску харчової продукції. Високий рівень імпортної сировини та продукції дозволяє частково забеспечити населення України у рибної продукції. Однак, експорт продукції і сировини свідчить про конкурентосроможність України у цьому секторі світової економікі.

Реалізація Державної програми України по стратегії та розвитку рибної галузі на період до 2030 року дозволить вирішити ланку проблем з підвищенням видобутку водних біологічних ресурсів як у морської економічної зоні, так і у внутрішніх водоймах. Безумовно, буде створено сприятливі умови для національного виробництва рибопродукції, зменьшення залежності від імпорту та підвищення продовольчої безпеки країни.

Подяки. Немає.
Конфлікт інтересів. Немає.

Referens

Aquaculture production by country. How the sector has grown worldwide, 1950-2023. (2024). https://www.fao.org/fishery/en/fishstat

Agreement fort he establishing of General Fisheries Commission for the Mediterranean. (2025). https://www.fao.org/gfcm/about/legal-framework/en/

Androschuk O., & Holembovska N. (2025). Analysis of the current state of the fish market of Ukraine. Health of Man and Nation, 3(1), 21-36. https://doi.org/10.31548/humanhealth.1.2025.21

Atamanchuk, Z., & Tyahun, M. (2023). Current state of the world agro-industrial industry and prospects for its development. Galician Economic Bulletin of the Ternopil National Technical University, 84(5), 178-184.

Bal-Prylypko L.V., Lebska T.K., Slobodyanyuk N.M., Ustimenko I.M., Nikolayenko M.S., Lebsky S.O., Androschuk O.S., Bal I.M., Ryabovol M.V., Rybchynsky R.S. (2024). Technologies of biologically active additives and delicatessen products from hydrobionts [monograph]. K.: CP "Komprint", 200 p.

Bal, I., Lebsky, S., Tolok, G., Ustymenko, I., & Kyslytsia, Ya. (2023). State and prospects of fish processing technologies. Animal Science and Food Technology, 14(4), 9-25. https://doi.org/10.31548/animal.4.2023.09

Buzevych, I. Yu. (2023). Rybohospodarski aspekty dotsilnosti vidnovlennia Kakhovskoho vodoskhovyshcha. Suchasni problemy ratsionalnoho vykorystannia vodnykh bioresursiv: V Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 8-9 lyst. 2023 r.: zbirnyk mater. Kyiv: PRO FORMAT.

Catch of aquatic bioresources in 2023 increased by 12.3%, Agro Times. Livestock. (2024). Access mode – State Statistics Service.https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/vylov-vodnyh-bioresursiv-u-2023-roczi-zris-na-123-%e2%80%92-derzhstat/).

Chernyshuk, P. (2024). Viina ta shkoda dlia dovkillia: chy mozhna prytiahnuty rosiiu do vidpovidalnosti?. Yurydychna hazeta. yur-gazeta.com. Retrieved from: https://yur-gazeta.com/publications/practice/ekologichne-pravo-turistichne-pravo/viyna-ta-shkoda-dlya-dovkillya-chi-mozhna-prityagnuti-rosiyu-do-vidpovidalnosti.html.

Datsyuk, I. V. (2020). Ways to improve the cultivation of fish seed. Slovak international scientific journal.-Slovakia: Bratislava, № 40. Vol. 1 (1). S. 3-11.

Dmytryshyn, R. A. (2019). State policy for the regional development of fisheries and aquaculture in Ukraine in the new conditions of the functioning of the national economy. Competitiveness of the agricultural sector in the conditions of the functioning of the Free Zone, 30.

Dorozhko, V. (2025). Fish production technologies in Ukraine: Modern achievements and prospects. Innovations and Technologies in the Service Sphere and Food Industry, (3 (17)), 34-39.

FAO. (2024) Report: Global fisheries and aquaculture production reaches a new record high. https://www.fao.org/newsroom/detail/fao-report-global-fisheries-and-aquaculture-production-reaches-a-new-record-high/en.

FAO. (2025). Fishery and Aquaculture Statistics (2025). Yearbook 2023. FAO Yearbook of Fishery and Aquaculture Statistics. Rome. Access mode - https://doi.org/10.4060/cd6788en

Fedorenko, M. O., Vdovenko, N. M., Pavlyuk, S. S., & Dyudyaeva, O. A. (2020). Basic principles of fisheries and aquaculture development in conditions of transformation processes. Aquatic bioresources and aquaculture, (2), 8.

Kalina, I. I., & Poyda-Nosyk, N. N. (2022). Evolution of views on state regulation of the agricultural and fisheries sectors in terms of ensuring the competitiveness of products on the market. Scientific notes of Lviv University of Business and Law, (35), 496-501.

Kiporenko, M., & Bezchasnyuk, B. (2018). Prospects for the development of the fish products market in Ukraine. Bulletin of the student scientific society "VATRA" of the Vinnytsia Trade and Economic Institute of the KNTU.–Vinnytsia: Publishing House, 71.

Korman, I. I. (2020). Current state and prospects for the development of the domestic market of fish and fish products. Entrepreneurship and Innovation, (12), 49-54.

Korman, I. I., Semenda, O. V., & Gaenko, V. I. (2021). Demand formation and sales stimulation in the domestic fish products market. Entrepreneurship and Innovation, (19), 19-26.

Kovalchuk T. (2025). The state has begun paying money for stocking reservoirs: who has already received compensation? https://delo.ua/news/derzava-pocala-viplacuvati-grosi-za-zariblennya-vodoim-xto-vze-otrimav-kompensaciyi-457753/

Koval, V. V., Margasova, V. G., & Vdovenko, N. M. (2023). Prospects for adapting foreign experience in state regulation of the development of fisheries and aquaculture to the conditions of the domestic market. Academic Visions, (24).

Liudmyla, D., & Didkovszka, L. (2025). Development of fisheries and aquaculture in the context of Ukraine's european integration course.

Maevskaya, T. (2011). Prospects for the development of the fish products market in Ukraine. International scientific-practical journal commodities and markets, 12(2), 53-61.

Melnychenko, S.G., & Bogadorova, L.M. (2023). Fisheries of Ukraine: Development trends, problems and solutions. Taurian Scientific Bulletin. Agricultural Sciences, 113, 362-367. https://doi.org/10.32782/2226-0099.2023.133.48

Melnychenko, S., Bohadorova, L., Okhremenko, I., Kozychar, M., Reznikova, V. (2024). The dynamics of catching aquatic bioresources in the south of Ukraine: Analysis, challenges and prospects for their solution in the context of sustainable development. Scientific Horizons, 27(8), 158-167. https://doi.org/10.48077/scihor8.2024.158

Menchynska A. A., Lebska T. K. (2017). How to overcome the crisis in the fishing industry of Ukraine. Food Industry of Agriculture. No. 5. Pp. 6–9.

Nahorniuk T.A, Pashko S.M., Mariuza A.E., Tretiak O. M. (2025). Genetic variability of *Acipenser baerii* (BRANDT, 1869) by protein polymorhism in the process of domestication in industrial aquaculture. Ribogospod. nauka Ukr., 1(71): 103-120 https://doi.org/10.61976/fsu2025.01.103

On approval of the Strategy for the Development of the Fisheries Industry of Ukraine for the period until 2030 and approval of the operational plan of measures for its implementation in 2023-2025. (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2023-%D1%80#Text

Public report of the Acting Head of the State Agency for Land Reclamation and Fisheries of Ukraine Ihor Klymenko for 2022 (2023). Access mode - https://darg.gov.ua/files/23/02_15_zvit.pdf

Public report of the Acting Head of the State Agency for Land Reclamation and Fisheries of Ukraine Ihor Klymenko for 2023 (2024). Access mode - https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3827837-publicnij-zvit-pro-rezultati-roboti-derzribagentstva-za-2023-rik.html

Public report of the Head of the State Fisheries Agency of Ukraine for 2024 Vladyslav Neselov (2025). Access mode - https://darg.gov.ua/files/31/02_12_zvit2024.pdf

Poplavska, O. S., & Gerasymchuk, V. V. (2020). Possibilities of import substitution of aquaculture products in Ukraine. Fisheries Science of Ukraine, 4(54), 22-37.

Prysiazhniuk, N., Hrynevych, N., Slobodeniuk, O., & Vdovychenko, O. (2025). Export potential of Ukrainian aquaculture: an economic-ecological approach to its formation. Ekonomichnyy analiz, 35(2), 204-213.

Prylipko, T. M. (2023). Main principles of regulatory regulation of the safety of fish products in the process of commodity circulation. Bulletin of the Lithuanian University of Technology. Technical Sciences, (34), 55-59.

Sinenok, I.O. (2019). An innovative component of the organizational and economic mechanism for ensuring the traceability of biological raw materials of aquatic origin in Ukraine. Problems of Innovation and Investment Development, 18, 131-139. https://doi.org/10.33813/2224-1213.18.2019.14

Shekk P. (2025). Experience in cultivating gilthead bream (*Sparus aurata Linnaeus,* 1758) in the northwestern area of the Black Sea and prospects of its introduction into mariculture in Ukraine. Ribogospod. nauka Ukr., 2 (72), 5-25. https://doi.org/10.61976/fsu2025.02.005

Shukh A., Kuzmeniuk D., Kutsokon Y., Podobailo A., Shevchenko T. (2025). Some peculiarities of the reproduction of stone moroko (Pseudorasbora parva Temminck & Schlegel, 1846) in a pond fish farm of the Polissya zone of Ukraine. Ribogospod. nauka Ukr., 1(71): 49-65. https://doi.org/10.61976/fsu2025.01.049

State Statistics Service: Silsk, Lisov and Ribne Gospodarstvo. (2025). https://stat.gov.ua/uk/topics/silske-lisove-ta-rybne-hospodarstvo

Starchak, B. (2023). The role of the agro-industrial complex in the development and development of the economy of Ukraine. Scientific notes of Lviv University of Business and Law, 39, 136-143.

Sydorenko, V. (2024). Review of the fish and seafood market in Ukraine. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, 336(6), 403-409.

The State of World Fisheries and Aquaculture 2024. Blue transformation in action. FAO. Rome, Italy. 2024. 264 p. https://openknowledge.fao.org/items/8ab20ccf-1e9d-4ae6-836c-ca770d16da01

Trofymchuk, A.M., Hrynevych, N.E., Trofymchuk, M.I., Kunovskyy, Yu.V., Bondar, O.S., Tkachenko, O.V., & Savchuk, O.V. (2021). The current state and trends in the development of fish farming in Ukraine and the world. Technology of Production and Processing of Livestock Products, 2(166), 123-133. https://doi.org/10.33245/2310-9289-2021166-2-123-133

Ustenko, I. A., Mardar, M. R., & Pambuk, S. A. (2015). Marketing research of the surimi products market. Agrosvit, (9), 37-43.

Uninets, I. I. (2022). Problematic aspects of the development of fish processing enterprises in Ukraine. New tools for forming the aggregate supply of fish and other aquatic biological resources under martial law. Collection of Abstracts of the III International, 110.

Vdovenko, N. M. (2016). Ukrainian Fisheries in the Context of Economic Globalization: Monograph. Kyiv: CP Komprint, 476.

Vdovenko, N.M., Marhasova, V.G., Sharylo, Y.E., & Mykhalchyshyna, L.G. (2019). Competitiveness of fisheries and aquaculture as a component of the efficiency of the national economy. Economics and Business Management, 10(1), 30-39. https://doi.org/10.31548/bioeconomy2019.01.030

Xu L., Menchynska A. A. (2025). Raw material base for fish production in the world and market features. Tavria Scientific Bulletin. Series: Technical Sciences. 3. 381-387. https://doi.org/10.32782/tnv-tech.2025.3.41

Yue, K., & Shen, Y. (2022). An overview of disruptive technologies for aquaculture. Aquaculture and Fisheries, 7(2), 111-120. https://doi.org/10.1016/j.aaf.2021.04.009

Yemtsev, V., Slobodyanyuk, N., & Yemtseva, G. (2023). Problems of functioning of the fishery industry of Ukraine in the conditions of war. Science and Technology Today, 13(27), 90-101. https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)90-101%20

Отримано 03.12.2025 р., прийнято до друку 25.01.2026 р.